

עד סוף חיי אהיה מגיד 9

על החיילים המצרים ששעתיים לפני המלחמה ישבו בלי נשק על גדות התעלה ודגו דגים • על הרגע שהבין כי המטוס שירד עליו זה מיג מצרי ושהשלווה של החג נגמרה • על הגבורה של החיילים שלו שבלמו בגופם את הגל הראשון של המצרים • על הביקור אצל המשפחות השכולות והתמודדות עם האצבע המאשימה • ועל השאלות לצמרת צה"ל, שגם כיום, 40 שנה אחרי, נשארו ללא תשובות • ראיון עם תת-אלוף (מילי) יום טוב תמיר, מגיד גדוד 9 שהחזיק את הקו בצפון תעלת סואץ, ורק שני טנקים שלו שרדו את השעות הראשונות של מלחמת יום הכיפורים

מאת: אבי צור

צילומים: אריאל בשור

את משמעות מלחמת יום הכיפורים עבורו, אותה מלחמה שעל אומץ ליבו, קיבל את עיני טור המופת: "לא משנה מה עשיתי בצבא לפני, או אחרי. עד סוף חיי אהיה מגיד 9".

למרות השנים שחלפו תמיר חי כל שנייה ושנייה של אותם יומיים ראשונים של מלחמת יום הכיפורים. במהלך הראיון שהתקיים בביתו הצופה אל הים ממרומי אחד המגדלים החדשים שברמת פולג שבדרום נתניה, הוא שולף מהמגרות מפות של סיני, צילומי אוויר, וזוכר בשמות כל אחד ואחד מ-67 החיילים שנפלו בגדוד שלו בקרב.

אני רוצה לקחת אותך ל-5 באוקטובר 1973. ערב יום הכיפורים. איפה הגדוד שלך ממוקם? מה אתם עושים?

"הגדוד שלי היה בסיום תעסוקה מבצעת בצפון התעלה. צריך להכיר את האזור כדי להבין בדיוק. תעלת סואץ מתחילה בין שתי ערים השוכנות משני צידיה בים התיכון

רבעים שנה חלפו מאז אותו יום הכיפורים ארוך, ונושא אחד ממשיך לאכול את תת-אלוף (מילי) יום טוב תמיר עד היום: איך יכול להיות שבצה"ל ידעו

א

כבר בשבת בבוקר שתפרוץ מלחמה, והוא, מי שהיה באותם הימים מגיד גדוד 9 בחטיבה 14 של השריון, הגדוד שהחזיק את הקו בצפון תעלת סואץ, לא ידע.

40 שנה חלפו מאז אותה מלחמה נוראית. זו לא היתה המלחמה הראשונה בה השתתף. במהלך מלחמת ששת הימים הוא שירת כמ"פ ואף נפצע קשה באותה הגזרה על גדות התעלה. גם לאחר יום הכיפורים תמיר המשיך בקריירה הצבאית ועלה בסולם הדרגות. היה מפקד אוגדה, ראש מטה פיקוד, סגן ראש אגף תכנון במטכ"ל וסיים את שירותו כנס"פח צה"ל בלונדון, אבל עם סיום הראיון עמו הוא הרכין את ראשו והסביר במשפט אחד

" תרגלנו בלי סוף מה
עושה כל צוות במקרה
של התקפה. כל טוק ידע
בדיוק לאן עליו לנסוע
במידת הצורך". תמיר

תת־אלוף (מיל) יום־טוב תמיר (במרכז), כפי שצולם במהלך המלחמה

מהקו. הייתי אמור לקלוט שתי פלוגות חד־שות. זה העסיק אותי הרבה יותר מעוד כו־ננות. זה לא שהצוותים שלי לא היו מאומנים. הם היו גם היו. תרגלנו בלי סוף מה עושה כל צוות במקרה של התקפה. כל טנק ידע בדיוק לאן עליו לנסוע במידת הצורך. על איזו רמפה עליו לטפס. היו תרגולות ברורות.”

”הכוננות החלה שבוע ימים לפני. הרי היה 'תרגיל' גדול של כל הצבא המצרי. וכל פעם שנערך תרגיל של כל הצבא המצרי, היו מכ־ריזים על כוננות. מה זה כוננות? זה נבנה בהדרגה. בחמישי בלילה כבר החזרנו אנשים מחופשות. העלו את רמת הכוננות לרמה הג־בוהה ביותר.”

אתה, מג"ד בצה"ל, אחראי על 34 טנ־קים, ידעת משהו מעבר לזה?
 ”לא. בשבילי זו היתה עוד כוננות. חווינו כאלה עשרות.”

שבת בבוקר. צבי זמיר חזר מהפגישה בלונדון עם אשרף מרוואן. בקריה בתל אביב כבר יודעים בוודאות שבערב תפרוץ מלח־מה. אליכם, בקו הראשון, לא מגיע כלום?

”זו הנקודה הכי מעניינת בכל הסיפור הזה של המלחמה. מצלצל אלי מפקד מעוז 'מילנו' שבקנטרה ואומר לי שבלילה המצרים הכני־סו משהו מולו לא מזוהה. הוא ביקש שאבוא לראות. אני שואל אותו, למה אתה פונה אלי? הרי יש לך מפקד חטיבה, יש חמ"ל בחטיבה, יש לך מג"ד. למה אלי? והוא אומר: 'דיברתי כבר עם כולם, את אף אחד זה לא מעניין'. אמרתי לו: 'בגלל ההתקשות שלך אני בא לראות'.

על איזה שעה אנחנו מדברים?

נים מהים התיכון. כלומר, שם הם בכלל לא היו צריכים לצלוח את התעלה. בהמשך, בערך כל 10 ק"מ לאורך התעלה, היה ממוקם מוצב של צה"ל, שבסלנג של אותם הימים קראו לו 'מעוז'. זה נשמע יותר יפה, מעוז. זה נותן לו כוח כשקוראים לו 'מעוז' ולא 'מוצב'. מחל־קת טנקים שלי, כלומר שלושה טנקים ישבו קבוע במוצב 'אורקל' שהיה הצפוני ביותר על גדות התעלה. הם היו שלושת הטנקים היחידים לאורך כל תעלת סואץ שהיו במעוז עם פרוץ המלחמה. מעוז 'בודפשט' היה חריג בגלל שהיה ממוקם על שרטון מבודד שישב על לגונה שעל גדות הים התיכון ולא על גדות התעלה.”

איפה ישב שאר הגדוד?

”היו לי שלוש פלוגות טנקים. בסך הכל 34 טנקים. פלוגת החרמ"ש פורקה בגלל צמצור־מים עוד בקו הקודם שהיינו. הפלוגות הן כ', ל' ו־ר'. מפקדת הגדוד ביחד עם פלוגות כ' ול', ישבו בנווה דקלים 'קטיה' במרחק 32 ק"מ מהתעלה. פלוגה מ' ישבה שבעה ק"מ מאיתנו לכיוון התעלה. אתה שואל על ערב יום הכיפורים. הכל היה שקט ורגוע, הטנקים בין הדקלים, חיילים נחים, חלקם מתפללים, ממש פסטורליה.”

החיילים שלך היו ותיקים? מנוסי קרבות?
 ”הגדוד היה מעורב. חלק ותיק יותר, חלק ותיק פחות, אבל חוץ ממני ומהסמג"ד, לאף אחד לא היה ניסיון קרבי.”

ערב יום הכיפורים הוכרזה כוננות בצה"ל. משהו חילחל אליכם?

”הוכרזה כוננות, אבל כוננות הוכרזה בעבר אלף פעמים. תבין, היינו ממש לפני ירידה

- פורט סעיד ופורט פואד, ומשתרעת על פני 160 ק"מ. רוחבה כ־180 מטרים. את המעור־זים החזיקו ברובם חיילי מילואים. החטיבה שלנו, חטיבה 14 של אמנון רשף, החזיקה את הקו. שני גדודים החזיקו את הגזרה הדרו־מית והמרכזית, והגדוד שתחת פיקודי, גדוד 9, היה בצפון התעלה, מוכן לכל תרחיש. הג־זרה הצפונית של התעלה נמשכת לאורך 60 ק"מ המשתרעים בין ביצות טובעניות וטופוג־רפיה בלתי עבירה. בגלל הייחודיות של הגזרה הצפונית, היינו מנותקים מהחטיבה, ושירתנו למעשה תחת פיקוד החטיבה המרחבית 275 שישבה בבלוזה.”

”התעסוקה המבצעית שלנו אמורה היתה להסתיים בשבוע של המלחמה. היינו מתוכ־ננים לרדת לשלושה חודשי אימונים בעורף. מדובר היה בתקופה שקטה ביותר על גדות התעלה. המצרים, אגב, למי שלא יודע, ישבו משני צידי התעלה לאורך 10 הק"מ הראשו־

”מצלצל אלי מפקד מעוז 'מילנו' ואומר לי שבלילה המצרים הכניסו משהו מולו לא מזוהה. הוא ביקש שאבוא לראות. אני שואל אותו, למה אתה פונה אלי? הרי יש לך מפקד חטיבה, למה אלי? והוא אומר: 'דיברתי כבר עם כולם, את אף אחד זה לא מעניין'”

יום טוב תמיר מקבל דרגה ממשלה דיין

"פלוס מינוס אחת בצהריים. אחרי התד"ר ריך המ"פאים הלכו לפלוגות לבדוק שוב שכל הציוד מונח בטנק כמו שצריך, אני בדקתי את הטנק שלי, כשהרופא הגדודי פנה אלי ושאל: 'אם אני, עם כל התאג"ד שלי - נגמ"ש, זחל"ם ואמבולנס - אזו עכשיו לכיוון התעלה אתה חושב שסאדאת יפתח במלחמה?'. חשבתי שנייה ואמרתי לו: 'אתה יודע מה, סע, צא לדרך. המלחמה עלי'. וזה היה המזל שלנו, כי הוא הספיק לפרוש את התאג"ד במחפורות, עם טלפון וקשר, ובזכות זה הוא הצליח לטפל ב-48 השעות הראשונות ב-300 נפגעים מהג"זרה כולה. בשום ספר אין דבר כזה. אני חושב שזה שיא עולמי".

"באחת וחצי, לפתע, ברשת הקשר מודיע מישהו בהיסטריה: 'שובך יונים'. הוא היה בפאניקה, כי גם להפעיל את 'שובך יונים' היה קוד, מילה אחרת. עד היום אין לי מושג מי הפעיל את זה. הקפצתי את כל הגדוד על הטינקים והתחלנו לנוע. אחרי שבע-שמונה דקות, הודיעו בקשר שזו היתה טעות. לא רציתי להתחיל לשאול בקשר מה, ומו, ולמה. ידעתי שהמצרים מאזינים לכל תקשורת. עצרתי את הגדוד. ירדתי מהטנק ועליתי על הג'יפ ונסעתי לכיוון החטיבה המרחבית בבלוזה. רציתי לשאול את המ"ח"ט, את קצין האג"מ, מה לע"זאזל קורה פה. בחמישה לשתים, כשבדיוק הגעתי לש.ג. של החטיבה המרחבית, ירדו עלינו המיגים. באותה שנייה החלה ארטילריה נוראית, ורשת הקשר, שעד אותו רגע היתה דוממת לחלוטין, מתעוררת לחיים. מהומת אלוהים".

הבנת שפרצה מלחמה כוללת?

"ממש לא. כשירד עלינו המטוס הראשון, אמרתי לעצמי: 'יום כיפור, רבאק, מה המטוס' סים שלנו עושים בדיוק? לא תיארתי לעצמי שאלה מטוסים מצריים. אחרי כמה שניות עשיתי סוויץ' בראש וקלטתי שמדובר בסרט אחר. דיברו איתנו על אפשרות להרעשה כבדה בשש בערב וחשבתי שהם הקדימו בכמה שעות. מי חשב באותן הדקות שהמצרים יצלו

צעיר, שואל את המ"ח"ט: 'למה לא לזוז עכ"שיו? מאיפה הביטחון שזה יקרה בול בשש? זה לא ביטוח לאומי'. אומר לי המ"ח"ט: 'זה עלה לדיון אצל מפקד האוגדה. לא בטוח שהם בכלל יפתחו באש. אם אנחנו ננוע, זה עלול ליצור אסקלציה שלא לצורך'. לא הסתפקתי בזה, אמרתי, אני רוצה לדבר עם מפקד האוגדה, אלברט מנדלר ז"ל, שנהרג מאוחר יותר במלחמה. שתבין, באותם הימים מג"ד לא היה מדבר עם מפקד אוגדה. התקשרתי אליו. הוא היה המום מעצם העובדה שמג"ד צעיר מתקשר אליו. אמרתי לו: 'אם יש שמץ של סיכוי שמשוהו יקרה, למה שלא נזוז עם הטנקים לעמדות כבר עכשיו? ומנדלר השיב לי: 'תשמע, לא בטוח שבכלל יקרה משוהו'. ואת זה אומר לי אלוף, מפקד אוגדה, בשעה שבבור בתל אביב כבר החלו לגייס מילואים כי ידעו שתפרוץ מלחמה. זה לא-יאמן. נכון?"

לא-יאמן. כמה שאתה שומע על זה, אתה לא מאמין.
 "ארבעים שנה אני לא מאמין לזה. אבל זה היה".

מה אתה עושה עם האינפורמציה הזו?
 "חזרתי לגדוד. מרחק כמה דקות נסיעה מבלוזה. אנחנו מדברים על גודד סדיר, שהוא מוכן פיקס לכל תרחיש. לא דומה לסיפורי המילואים עם הימ"חים הלא מוכנים. היינו הכי מאומנים בעולם. דיברתי עם החיילים. אחר כך כינסתי את הסגל לתדריך נוסף לגבי 'שובך יונים'. הגדוד שלי היה מתורגל. כל טנק ידע בדיוק לאן הוא צריך להגיע. את 'שובך יונים' תרגלנו אלף פעם עם הטנקים, עם נגמ"שים, עם קומנדקרים, ברגל, מה שאתה רוצה. אלף פעם. היית מעיר את החיילים שלי באמצע הלילה והם היו מדקלמים לך בע"פ לאן כל טנק צריך להגיע. זה גם היה בעוכרנו, כי המצרים חיכו לנו על הצירים שתרגלנו כל השנים. אני מזכיר לך שהתנועה בגזרה הצפונה היתה על צירים קבועים בגלל הטופוגרפיה הבלתי עבירה".

על איזו שעה אנחנו מדברים?

"שבת, עשר בבוקר. לקחתי את הקמב"ץ שלי ונסעתי למוצב. הגענו למעוז ב-11:00. טיפסנו על הסוללה ואכן ראינו בצד המצרי משהו מכוסה בברזנט גדול. לא זיהינו מה זה. יחד עם זה, ראינו חיילים מצרים מסתובבים על גדות התעלה בלי חגורים ובלי נשק, חלקם ישבו בשלווה ודגו דגים. מה שהתאים לנו לסיפור על התרגיל הגדול שמקיים הצבא המצרי. בדיעבד, התברר שמתחת לברזנט הם קידמו והסתירו טיל קרקע-קרקע אותו הם ניסו לשגר עם פרוץ המלחמה בכיוון ישיר אל המוצב. המרחק הקצר לא איפשר לטיל להידרך. לפתע הגיע טלפון ממפקדת החטיבה המרחבית. קראו לי להגיע דחוף לתדריך. נפרדתי ממפקד מעוז 'מילנו', עליתי על הג'יפ וטסתי למפקדת החטיבה המרחבית שישבה בבלוזה, לא רחוק ממפקדת הגדוד שלי".

"אני מדבר כבר על 12:30 בצהריים. המח"ט חזר ממפקד האוגדה ודיבר איתנו שוב על התרגיל המצרי. רק שהפעם הוא מדווח לנו, שמע טוב את המילים שאני אומר לך, שהתרגיל כנראה יסתיים בשעה שש בערב, ואולי המצרים יפתחו באש עם סיום התרגיל".

הוא מתריע, במקרה הגרוע, על הפגזה?

"מה זה פתיחה באש? כל אחד מפעיל את הדיסק הקודם. מה הדיסק הקודם היה: התשה. יכול להיות שלאורך כל הקו, משהו גדול, אבל לא מדברים על מלחמה ולא צל"ח זה ולא כלום. לקצר הזה, מה קרה בתשדורת מתל אביב עד לקו התעלה, אין לי עד היום תשובה. איך מישהו עצר, מיסמס, לא הביא את האינפורמציה הקריטית אל הקו הראשון. והיות שמדובר היה באפשרות של הרע"ש, היינו אמורים להיערך לפי 'שובך יונים', שזה היערכות למקרה של חידוש האש בתעלה. שתבין, זו לא תוכנית הגנה על סיני. לא היתה לסיני תוכנית הגנה. אתה שומע טוב? היתה תוכנית לפרישת כוחות במקרה של חי"דוש האש. פרישת גדוד טנקים אחד על פני 60 ק"מ. משהו בסדר גודל של כל רמת הגולן. המרחק בין נתניה לחיפה".

קיבלת את האינפורמציה על סיכוי לפתיחה באש בשעות הערב. איך פעלת?

"אם בשש אולי תהיה הרעשה, אז בצבא לוקחים מרווח ביטחון וצריכים להיות מוכנים כבר בחמש. בשביל להיערך בחמש, צריכים לזוז עם הטנקים בארבע. ואני, מג"ד

"אמרתי למנדלר: 'אם יש שמץ של סיכוי שמשוהו יקרה, לחה שלא נזוז עם הטנקים לעמדות כבר עכשיו?'
ומנדלר השיב לי: 'תשמע, לא בטוח שבכלל יקרה משוהו'. ואת זה אומר לי אלוף, מפקד אוגדה, בשעה שבבור בתל אביב כבר החלו לגייס מילואים"

"כל הקונספט היה בנוי על התשה ולא על מלחמה כוללת". תמיר

חו את התעלה? בכל אופן נתתי בקשר הוראה לגדוד לצאת לעמדות. את הטנק שלי פגשתי בדרך מבלוזה ודהרנו לכיוון התעלה, לעמדות המיועדות לנו ב'שובך יונים'. מה שלא ידענו זה שהמצרים העבירו חוליות קומנדו כבר יום קודם, שחיכו לנו עם סאגרים ואר.פי.ג'י לצידי הצירים."

הטנקים שלך מתחילים להיפגע?

"הטנקים החלו להיפגע ובקשר החלו צע-קות של המעוזים, שעולים עליהם עם לה-ביורים. ראית את הסרטים המצריים על המ-לחמה? ככה זה היה."

מה עשית בשעות הראשונות?

"ניסיתי להפעיל את הגדוד בשני וקטורים. מצד אחד ניסינו להגיע הכי מהר ולסייע למ-עוזים, ומצד שני התחלנו לפנות לתאג"ד את הנפגעים. זאת אומרת, הדומינו התחיל להת-מוטט אחד אחרי השני."

כמג"ד, יש לך תמונת קרב כוללת? אתה מבין את גודל הברוך? אתה יודע על כל טנק וטנק שנפגע?

"לא, איפה? היו חסימות בקשר. הייתי צריך להיכנס לרשת הפלוגתית בשביל להבין, כי הרשת הגדודית היתה חסומה. אנחנו מדב-רים על גזרה של 60 ק"מ. הקשר מוגבל ביותר. עם צפון התעלה אין בכלל קשר ובשלב הזה אין לי מושג מה קורה שם. ידעתי רק כי שני טנקים שלי הצליחו להיכנס למעוז 'בודפשט' של מוטי אשכנזי לפני שהוא כותר. טנק אחד התקלקל והטנק השני התרוצץ בין העמדות והצליח להדוף בעזרת הטנק הפגוע את המ-צרים. זה היה המוצב היחיד שלא נפל לכל אורך התעלה."

יש לך קשר עם המח"ט שלך, אמנון רשף?
"לא. הוא היה רחוק מדי. כל המלחמה לא היה לי איתו קשר."

כלומר, אתם בעצם עצמאיים לחלוטין? מנותקים?
"כן."

אני מדבר על השעות הראשונות של המלחמה. הטנקים שלך הולכים ונפגעים. כמג"ד, מה עובר לך בראש?

"אני ממשיך למלא את המשימה. המשימה שלי היא לבלום כל דבר שמנסה לעבור".
טנקים בנויים להסתער במבנים של פלוגות, גדודים, חטיבות, כשטנק מחפה על

והמצרים הרגו אותם. מי שקפץ ימינה נפל בשבי, מי שקפץ שמאלה נהרג. אלתגר המשיך כטנק בודד ונדפק. שלחתי את סמ"פ של פלוגה כ', יובל נרייה, לעזור לו. בשש בערב אני יודע שנרייה דיבר איתו. זה היה הקשר האחרון עם מירון. הטנק שלהם נפגע. הצוות כנראה קפץ החוצה והמצרים הרגו אותם. עד היום הם נחשבים לחללים שמקום קבורתם לא נודע. יותר מאוחר הייתי בטנק שלהם וראיתי שה-טנק נפגע בזחל, הוא לא היה שרוף."

"לפנות בוקר טנק בודד הצליח לצאת מה-מעוז הצפוני. היו בו נהג ושני אנשי צוות פצו-עים. המט"ק נהרג, עף בדרך. הנהג הצליח לנ-סוע לבד, בלי הכוונה, והגיע עד אלי. דורון בן שמעון קוראים לנהג. הטנק הזה הפך להיות מאוחר יותר 'טנק הקצינים'."

"הייתה המחלקה של ערמן. בשלב מסוים נתנו לו מהחטיבה אישור לנסות ולחלץ את האנשים מהמעוז הצפוני. הם יצאו בשד-רה. הטנק שלו הוביל, זחל"ם עם כל המי-לואימניקים אחריו, וסגר הטנק השלישי, שפיקד עליו חייל. התחמושת אזלה. לטנק הראשון נשארו פגזים בודדים. הטנק האחורי עם תותח דפוק. וכשהם יצאו הם היו בקשר עם מוזס, המ"מ ב'בודפשט' שהיה במרחק של 20 ק"מ קו אווירי. ערמן היה סמל המחל-קה שלו לפני המלחמה והוא היה האוטורי-טה שלו ברגעים הקשים האלה. הוא תדרך אותו בקשר מה לעשות. בשלב מסוים נפגע הזחל"ם. מי שנשאר בחיים קפץ החוצה. רובם נהרגו מדקירות של כידונים מצריים. חלקם נפלו בשבי. ערמן דיווח בקשר למוזס מה קרה. התייעץ איתו האם להמשיך, או לחזור לאחור. מוזס אמר לו להמשיך. והוא המשיך. בדרך הוא אסף מילואימניק אל הטנק. בשלב מסוים הטנק נפגע והם קפצו ממנו בריאים ושלמים והחלו לרוץ בין הביצות. מכל התר-גולים שעשינו הוא ידע לנווט בין הביצות. 15 ק"מ הם רצו עד שפגשו כוח מילואים שלנו,

טנק, עוזר לו למדוד טווחים. אתם מפוז-רים טנקים בודדים במרחק של קילומט-רים רבים זה מזה. מוקפים באלפי מצרים. אלוהים ישמור!

"נו, אז מה אתה יכול עכשיו לעשות? זה היה המצב. כל הקונספט היה בנוי על התשה ולא על מלחמה כוללת ומחשבה מה יהיה אם המצרים יחצו את התעלה."

עבר לך בראש לסגת, לנסות לייצר עם הטנקים שנשארו לך קו שני?

"אפילו לרגע לא. תשאל אותי במהלך היום הראשון מתי הבנתי שעברנו מפאזה של התשה רבתי למלחמה טוטאלית ואני לא יכול לצייר לך איזשהו קו ברור."

הטנק שלך גם נפגע?
"כן. מארטילריה, והקשר יצא מכלל פעולה. הושבת לגמרי. בלי קשר מג"ד לא יכול לתפקד במלחמה ועברתי לנגמ"ש והמשכתי להילחם ולתפעל את הגדוד ממנו."

אתה מחובר בקשר למח"ט? למפקד אוגדה? למישהו בעל סמכות מעליך? אתה מקבל פקודות ממישהו?

"לא. אני לא בקשר משמעוטי עם אף אחד."

אתה קורא לעזרה? מבקש תגבורת?
"שואלים אותי מדי פעם, מה המצב. לא הסברתי בדיוק מה המצב כי ידעתי שהמצרים מאזינים לקשר. אנחנו, צה"ל הגדול, תמיד מנצח, לא? הטנקים שלי נפגעו בזה אחר זה תוך כדי ניסיונות הירואים לבלום את המצ-רים ולסייע למעוזים."

יש איזה רגע שחרות אצלך בזיכרון יותר מהשאר?

כן, הסיפור של פלוגה ל'. הפלוגה הזו היא סימבול של כל הלחימה שהיתה ביומיים הראשונים. הסמ"פ, מירון אלתגר, וה'גור' שלו, יוסי פלד, נעו מול המעוז הצפוני מאחרי קנטרה. הם הצליחו לעשות עבודה נהדרת. ירו על החי"ר המצרי ואז יצאו לסייע למ"פ. בדרך הגור נדפק. הוא והתותחן שלו נפלו בשבי

"הגדוד שלי היה מתורגל. כל טנק ידע בדיוק לאן הוא צריך להגיע. את 'שובך יונים' תרגלנו אלף פעם עם הטנקים, עם נגמ"שים, עם קומנדקרים, ברגל, מה שאתה רוצה. אלף פעם. היית מעיר את החיילים שלי באמצע הלילה והם היו חזקים לך בעי"פ לאן כל טנק צריך להגיע"

תמיר מקבל צל"ש על אומץ ליבו במלחמה מהרמטכ"ל מוטה גור

שחשב שהם חיילי קומנדו מצריים. הכוח פתח באש והרג את ערמן ואת רמי גולדברג מקיבוץ שפיים. שלושה נשארו בחיים והם סיפרו את הסיפור. טרגדיה נוראית. אחרי כל מה שהם עברו, בסוף נהרגו מכוחותינו. תראה, דברים כאלה קורים במלחמה, אבל זה כל כך נוראי".

היה רגע במהלך הקרבות שהרגשת שמי-תחיל שינוי במצב הקריטי?

"כששמעתי בקשר את תת-אלוף קלמן מגן. לפתע קלמן יצר איתי קשר. הכרתי את הקול שלו. הייתי קצין אג"ם שלו בהתשה. הרגשתי פתאום שיש מעלי איזה סמכות. זו היתה הקלה עצומה. הוא אמר לי שיש כוח בדרך אלי. הבנתי שזה כנראה אמיתי. ובאמת לא עבר הרבה זמן והתקשר מח"ט 460 וביקש שאחבור אליו ואדריך אותו בין הביצות. שאתן לו תמונת מצב של הגזרה. אחרי ני-סיונות רבים, הצלחתי לחבור אליו. הוא שאל אותי איפה ממוקם הגדוד? ואני עניתי לו: 'גבי, זה הגדוד'. הוא הכיר אותי. ידע שאני מתבדח לפעמים. הוא שאל שוב: 'מספיק עם הבדיחות, איפה הגדוד?' עניתי לו שזה המצב וזה לא הזמן לבדיחות. הוא הודיע שהוא לא מכיר את הגזרה והפכתי להיות המוביל של החטיבה שלו".

בשלב הזה, כמה טנקים נשארו לך בגדוד?

"מלבד שני הטנקים שב'בודפשט' נשארו שניים. היו לנו 67 הרוגים ויותר מ-100 פצוץ עים. למעשה הגדוד שלי עצר בגופו את הגל הראשון של המלחמה. בגופו ובנפשו תרתי משמע. לימים הייתי נספח צבאי בלונדון. התיידדתי עם הנספח הצבאי המצרי, גנרל מג'די קוביסי. התברר לי שהוא היה מג"ד בגזרה שלנו ביום כיפור. דיברנו על המלחמה, סיפרתי לו איך הרגשתי כשעמדתי על הסוללה על גדות התעלה, והטנקים שלי ירו על עוד סירת גומי ועוד סירה, והשמדנו עשרות סירות כאלה, וזה לא נגמר הנחיל שלהם. והוא ענה לי: 'מה אתה חושב, שלא עמדנו בפני שבירה?' זה נתן לי הרגשה שע-שינו משהו. עם כל הסמטוחה הזו, עיכבנו אותם. לפי התוכנית שלהם, אחרי חמש שעות מתחילת המלחמה היו צריכים להיות טנקים מצריים בגדה שלנו. לא היו אחרי חמש שעות אצלו טנקים. הטנקים שלהם צלחו את התעלה הרבה יותר מאוחר".

40 שנה למלחמה. מה אתה חושב עליה כיום?

כיום?

המשפחות שאלו שאלות קשות.

"חזרתי פעם ראשונה לארץ אחרי חודשיים. למעשה הקמתי את הגדוד מחדש באפריקה. הגדוד המקורי נמחק. לא נשאר לי כמעט סגל. כמעט כל הקצינים נהרגו. מצאתי את עצמי עובר לבד בין הבתים לנחם משפחות. לענות על שאלות. אשתי התלוותה אלי. היא הבינה כנראה שאני זקוק לזה. כל משפחה זה עולם בפני עצמו, עולם שונה. אני נגד התואר הזה, משפחת השכול. נראה לי לא טוב. כל משפחה, משפחה שכולה. מה זה הקולקטיב הזה? לא אוהב את זה. איבדתי אח בגיל צעיר. אני מכיר את זה מהבית. בחלק מהמקומות הייתי הממסד הרשע. האחראי למחדל. בספטמבר, לפני המלחמה, עשיתי יום הורים. הזמנתי את ההורים לתעלה. שיראו איפה הבנים משרתים, מה הם עושים. הסברתי להם שהם יושבים בשקט בתל אביב בגלל הבנים שמשרתים פה. אמרתי להם שהתעלה שנראית רגועה יכולה לרעוש. אמרתי להם שהם הפקידו את הילדים בידי. אתה חושב שלא הזכירו לי את זה? הזכירו: 'אבל הפקדנו אותם בידך'. אין לי חשבון עם אף אחד, אני מבין את זה. היו משפחות שהיה לי מאוד קשה לבקר אותן. היו משפחות שחזקו אותי. אני זוכר אמא, בלי להזכיר שמות, קיבוצניקית. ישבתי אצלה בבית. בקושי הוצאנו מילה. היא ליוותה אותי לחנייה וחייבה אותי חיבוק אמיץ. בלי מי-ליים. את העוצמה שאני קיבלתי מהאמא הזו קשה לתאר".

"מעבר למחדל המודיעיני, ולתפיסה הצבאית המוטעית שגדוד טנקים אחד יספיק לבלום את כל הצבא המצרי, 40 שנה אני חושב מה היה קורה אם היו מאפשרים לנו לנוע קודם. היתה לי שיחה עם גורדיש, אלוף הפיקוד. פגשתי אותו בלונדון שבוע לפני שהוא נפטר, והוא אמר לי: 'תשמע, אם היינו נותנים לכוחות לרוץ קדימה לפני הזמן היו יותר נפגעים'. זו התזה שלו. נראה לי שזו הצדקה בדיעבד. אני בטוח שלו היו מאפשרים לנוע קודם, התמונה היתה שונה".

מה הכי כואב לך עד היום?

"הנתק הזה בין תל אביב לקו הראשון. שהידיעה שהולכת לפרוץ מלחמה לא הגיעה אלינו למרות שבצה"ל ידעו שזה מה שהולך לקרות. 40 שנה אני מחפש מי אחראי לנתק הזה ולא מוצא. זה מתסכל אותי. 67 חיילים שלי לא חזרו מהמלחמה הזו. למעלה מ-100 אחרים נפצעו בגופם ובנפשם וממשיכים את המלחמה ההיא עד היום. עד היום אין לי בשבילם תשרבות. עשיתי קריירה ארוכה בצה"ל. המשכתי לשרת גם אחרי המלחמה. הייתי מח"ט במבצעים עים בלבנון, הייתי מפקד אוגדה במלחמת לבנון הראשונה, השתחררתי אחרי הנספחות בלונדון, אבל עד יום מותי אהיה תמיד מג"ד 9. אני מג"ד 9 לכל החיים. זה ילווה אותי לעד".

אתה בקשר עם המשפחות?

כן. לא עם כולם. לא אגיד כולם. חזרת מהמלחמה. התחלת לעבור בין הבתים. נראה לי סיוט נוראי. גיהנום. בטח

"אחרי ניסיונות רבים, הצלחתי לחבור לחטיבה 460. החחייט שאני אותי איפה ממקום הגדוד? ואני עניתי לו: 'גבי, זה הגדוד'. הוא הכיר אותי. ידע שאני מתבדח לפעמים. הוא שאל שוב: 'מספיק עם הבדיחות, איפה הגדוד?'"